L'índex d'una versió hebrea del *Cànon* d'Avicenna contingut al manuscrit ebr. 550 de la Biblioteca Apostòlica Vaticana i els seus elements catalanooccitans

Luca Refrigeri[1] i Frank Savelsberg[1]

[1]Seminar für Romanische Philologie, Georg-August-Universität Göttingen

El còdex de la Biblioteca Apostòlica Vaticana, ebr. 550, és un manuscrit hebreu del començament del segle XIV provinent del sud de França (Richler 2008, pàg. 466; Bos 2011, pàg. 55 - 58). És un testimoni important ja que conté l'exemplar més antic conegut de l'índex d'una traducció hebrea del segon llibre del *Cànon de la medicina* de Avicenna (ff. 113v-131r). La tradició filològica d'aquest índex, probablement pertanyent a l'àmbit catalanooccità, té una àmplia extensió que va des de la península Ibèrica fins a la italiana (cf. Lauschus en prep.). L'ìndex està organitzat a través dels termes àrabs que formen part del segon llibre del *Cànon* i compleixen la funció de lemes. Aquests lemes estan ordenats segons l'alfabet hebreu i complementats per traduccions o termes equivalents en una o més llengües (hebreu, llatí i la llengua vernacla del copista).

Disposem de poques informacions precises del manuscrit. Richler el localitza a l'àrea sefardita ("Spain or Provence", Richler 2008, pàg. 466) i ens informa sobre una nota de propietat d'un tal Samuel Ḥayyim de Narbona (f. 1). Bos (2011) confirmen l'origen sefardita del còdex a través de dades codicològiques (Bos 2011, pàg. 56 - 57) i paleogràfiques ("medieval Sephardic semi-cursive", Bos 2011, pàg. 57). Com que, fins ara, no s'ha pogut especificar millor el lloc d'origen, a la comunicació proposada aquí volem examinar alguns dels trets lingüístics detectats en el material lèxic en llengua vernacla per a veure si valen per inscriure'l en una àrea dialectal determinada.

El primer obstacle amb el qual aquest procediment es ve confrontat és l'ús de l'alfabet hebreu també per als termes en llengua vernacla que no correspon –o només de forma molt reduïda– a les convencions gràfiques de la representació de l'occità antic a través de caràcters llatins. Una altra dificultat es deu a la naturalesa del gènere textual en qüestió: l'índex s'inscriu en el gènere de llistes de sinònims que estan formades gairebé exclusivament a través de la juxtaposició de termes aïllats en diferents llengües gairebé sense context semàntic i sintàctic.

Els indicis que ens resten per a determinar l'àrea a la qual pertany el nostre manuscrit són la distribució dialectal del lèxic i la aparença grafematicofonètica dels termes.

Referències

Bos, G., ed. (2011). *Medical Synonym Lists from Medieval Provence: Shem Tov ben Isaac, Sefer ha-Shimmush, Book 29, Part 1: Edition and Commentary of List 1 (Hebrew – Arabic – Romance/Latin)*. Leiden/Boston: Brill.

Lauschus, S. (en prep.). "Der Beitrag mittelalterlicher jüdischer Expertenkulturen zur überregionalen Diffusion und Vereinhaitlichung romanischer medizinisch-botanischer Terminologie". A: *títol per definir*. Ed. de Laura Linzmeier i Maria Selig. Studienreihe Romania. Berlín: Schmidt.

Richler, B. (2008). *Hebrew Manuscripts in the Vatican Library*. Ciutat del Vaticà: Biblioteca Apostolica Vaticana.